

3. Матлина, С.Г. Завоёвывать и преодолевать или обживать и осваивать: социокультурные аспекты формирования библиотечного пространства / С. Матлина // Библиотечное Дело. – 2009. – №4. – С. 2-9.

Гушча А.У., студэнтка

Навуковы кіраўнік – Рэнанскі А.Л.

САНАРЫСТЫКА НАРЫСА У. КАРАТКЕВИЧА “ЗВАНЫ Ё ПРАДОННЯХ АЗЁР”

«Званы ё прадоннях азер» – ода нашай Раздзіме. Уладзімір Сямёнавіч столькі пяшчотных слоў выказаў пасля гэтай экспедыцыі! Званы – галоўная тэма, гэта першы гук нарыса. Яны не раз будуць гучаць ё тэксце і кожны момант яны будуць мець каштоўны, непаўторны сэнс.

Санарыстыка – гэта музыка тэмбраў. Караткевіч у «Званах ё прадоннях азер» выступае як кампазітар, як мастак, які агучвае і малюе гукавую прастору наваколля. Гэты твор яскравы, жывы, ён добра перадае каларыт Палесся.

Палессе вабіла розных вучоных здаўна. Гэта не толькі беларусы, а і палякі: Юзаф Абрэмбскі, амерыканцы: Луіза Бойлд, Джон Кунстадтэр, баск – Хрысціян Рансэра, японцы, лацінаамерыканцы і шмат іншых. Напрыклад, Хрысціян прысвяціў доктарскую дысертацыю даследаванню заходнепалескіх гаворак «Марфалогія і фаналогія заходнепалескіх гаворак», а навучаўся ён ва ўніверсітэце Сурэя (Вялікабрытанія). Ён ё 2016-2017 гадах спецыяльна жыў ё палескіх вёсачках (Піншчына, Століншчына), збіраў матэрыял і выкладваў ё Інтэрнэт. Мяне ўражваюць такія людзі, лічу, што нам не хапае такой жа любові і цікаўнасці да нашага краю.

У ліпені 1969 г. Уладзімір Сямёнавіч з экспедыцыяй наведаў беларускае Палессе: ад Гомеля і да Берасця. Ён прайшоў шлях да канца. А пачынаецца апавед з верша, а пад вершам – чатыры строчки:

–Жалі захлынаецца песня,
Адчаем туманіцца зор, –
Клічуць душу на Палессе
Званы з прадонняў азёр.” [1, с.109].

Званы даюць згоду на экспедыцыю, яны клічуць супакутваць, жыць сваім жыццём, яны кажуць, што край Палескі – жывы, «пад сінняй азёрнай вадой» і што трэба памятаць сваю гісторыю. Званы, як тэма духоўнасці гэтага краю, аўтэнтчнасці, вера ў вышэйшыя сілы. Час – савецкі, антырэлігійны, а людзі не згубілі свой скарб... І гэты ціхі падводны звон, напамінае пра сучаснае і мінулае.

Журналіст Валянцін і літаратар Уладзімір ўзышлі на борт паветранага лайнера Мінск – Гомель, ён высадзіў іх у старажытным горадзе на Сажы, дзе ўжо чакаў агітпараход «Маякоўскі», які ўзяў іх у «краіну Палессе», зрабіць першы этап падарожжа, каб пасля ўжо самім «біць ногі на нямераных палескіх дарогах» [1, с.110-111].

Аўтару дапамагло радыё і тое, што там гучыць, ну, і абмежаванасць выбару. «Тры карты» Чайкоўскага да «Нікавай дамы» і аўтарскае ў «лепшым выпадку» гаворыць аб велічнасці, класічнасці, культуры. А «жмурится не надо, Лада» паказана тут з іроніяй, параўноўваецца з пошасцю, надакучлівасцю, з папсой.

Шумаваыя элементы маюць тонкі, прыродны характар: броханне самоў ў рацэ, дрыжанне дрэваў. Лясканне дзюбай бусла – «жлякатанне», як у нас кажуць, вечны гімн Палесся. «Бусел за буслам зрываўся з дрэў па меры набліжэння парахода. Было гэта буслінае каралеўства» [1, с.126].

Навальнічны трэск, сеча маланак сваёй веліччу і дагэтуль пужаюць людзей. Гэта напамін пра чалавечае бязсілле перад прыродай і што яшчэ жывуць ў людзях першабытныя страхі.

Аўтар дабіраецца да Турава. І піша: –Ды яшчэ валы і равы на Туравай гары. Гэтыя маўчаць. Слова больш даўгавечная рэч, чым муры і мячы. Яны гінучь, слова – жыве, нават калі вялікія сталіцы засынаюць на грані небыцця” [1, с.123].

Маўчанне равоў падаецца як былая веліч горада Турава, бо ён вялікая вёсачка, што страціла сваю веліч. Гэта сапраўды так. Калі я ехала дадому, з Менска, праз Тураў, у мяне не ўкладвалася ў галаве, што гэты горад меў вялікую каштоўнасць, былое княства...

Давыд-Гарадок як ідылія, якую не хочацца парушаць гукамі. Пагарынская Венецыя...

–...Ішлі дамоў. На страсе стаяў чырвоны бусел і ляскаў дзюбай. Маленькая дзяўчынка выняла палец з рота і паказала на яго, даверліва ўсміхнуўшыся:

– Гэта бусько, – сказала яна” [1, с.134].

Як ласкава аўтар акрэслівае цыкадак, буслоў. Ня ўсе і дагэтуль ведаюць, хто такі –бусько”. Я страчваю тую палескую душу, калі жыву не тым, размаўляю не на той мове...

Я, як паляшук, не разумела ўсю веліч таго краю. Мне падалося нарадзіцца ў тых мясцінах і я ўпітала традыцыі, абрады, мову, звычаі. Тут ва ўніверсітэце я пачала разумець сваю прыроду, я пачала любіць свой край, несаромецца свайго –шчокання”, у мяне яшчэ больш з’явіўся інтарэс да назапашвання гісторыі, да перадачы ўсяго таго, што я ведаю, іншым. І Караткевіч абуджае, сваёй моваю, ноткі маёй душы.

Уладзімір Сямёнавіч не пачуе нашых сучасных песняў, што зараз дае нам свет, таго, што без дазволу гучыць ў ратацыі па радыё, таго, што дае нам інтэрнет. Але ўсё ж такі, людзі, што любяць родную музыку і песні – ёсць, яны захавалі ў сабе гэтую частку старажытных скарбаў.

–Жожнае слова дыямент! Як ласкава і родна слухаць яго, ведаць, што ёсць твой карань на гэтай зямлі, што ты свой тут” –Назвы палескіх вёсак –

музыка ў ціхім сэрцы. Акулінкі, Стрэльск, Навасёлкі” [1, с.121]. Мне, пасля такога, нават нечага дабавіць.

Ў Альшанах аўтар слухаў мясцовых бабуляў і іх ўспаміны пра мінулае. Ўспаміны... Яны заўсёды зацягваюць паслухаць і старых, і малых. Ўсе пра ўсё на свеце гатовыя забыцца, толькі слухаць, як было раней. Чалавек жывуць цяжка, але песня дапамагала жыць. Перабіла ўсё натхненне –Нада”, што гучала на ўсю плошчу з ўзмацняльніка, яна ўжо моцна набрыдла аўтару.

Гэтыя кантрасты: цэрквы, размовы, плёткі, яны абагаціваюць твор, ажыўляюць яго, паказваюць гармонію сучаснасці і даўніны.

Караткевіч звяртаецца да гісторыі ўвесь час, добра ён апісаў і готаў, якія прыйшлі на тэрыторыю Палесся ў другім стагоддзі да нашай эры, а мэта іх была: дайсці да Чорнага мора. Чытаеш і дзякуючы дакладнаму, умела падобраннаму апісанню ўяўляеш сабе людзей, якія шукалі лепшай долі і як актуальна гэта і зараз.

Гэтае жывое апісанне: іржанне каней, жаночая лаянка, пераносяць на стагоддзі назад і ты бачыш гэта сваімі вачыма.

Канец. Ізноў гавораць званы.

Гэты нарыс настолькі аздоблены прастатой, музычнасцю, ён прасякнуты настроем цікавасці, велічы да Палесся, што на маю памяць прыходзяць вобразы дзяцінства, тых гукаў прыроды. Кваканне жаб, стракатанне цыкад, хваляванне вады...

Караткевіч перадаў той дух, ён як мастак, што намалюваў карціну. Карціну, што змяшчае вобразы жывапіснасці і прастаты Палесся, моўны каларыт якой адклікваецца ў сузіральніках. Аўтару не трэба было прыдумляць, як агучыць той, ці іншы момант, песня сама лілася і ўкладвалася ў гарманічны сказ. Калі б я жыла ў той час, я б сказала:

–Калі ласка, вазьміце мяне з сабою, я жадаю паслухаць тыя званы”.

1. Караткевіч, У. С. Збор твораў: У 25 т. – Т. 2. Публіцыстыка. Эсэ-нарысы : 1952-1982 / Уладзімір Караткевіч. – Мінск : Маст. літ., 2016. – С. 108-177.

Дегтярёв Ю.Д., студент

Научный руководитель – Бачурина Т.В.

МОБИЛЬНЫЕ КОМПЬЮТЕРЫ: ИСТОРИЯ, ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ И СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ

Современное общество называет XXI в. веком информационных технологий. Оцифровка информации является неотъемлемой частью современной человеческой жизни, в которой общественности помогают мобильные компьютеры и коммуникаторы [8]. Функциональность мобильных компьютеров разнообразна, и сегодня каждый вправе выбрать то устройство, которое будет способствовать выполнению тех или иных задач, учитывая не только бюджет приобретения, но и потребности покупателя.

Первая вычислительная машина «ЭНИАК» была создана в 1946 г., с целью вычисления баллистических таблиц, для оказания помощи Министерству обороны Америки, но современные компьютеры имеют куда более широкий функционал использования.

Мобильные компьютеры бывают разнообразными, которые подходят для конкретных задач. Различают следующие виды компьютеров: стационарный компьютер; персональный компьютер (лэптоп, нетбук); коммуникатор (смартфон, планшет, умные часы).

Первый лэптоп – NoteTaker, был выпущен в 1976 году, однако общедоступным он не стал. Вес устройства составлял 22 килограмма, NoteTaker имел монохромный экран, откидную крышку, клавиатуру, дисковод и мышь.